

Slovenski dom

Štev. 78.

V Ljubljani, v sredo, 8. aprila 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in sprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino No. 675:

Il caccia inglese

»Havock« affondato

presso la costa tunisina

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Nella Cirenaica vivace attività delle opposte forze in esplorazione.

Nostri aerei hanno battuto elementi nemici concentrati a sud-est di Mechili. Un Curtiss risulta distrutto da cacciatori germanici.

Durante una incursione su Bengasi, che causava soltanto lievi danni, la difesa contraerea ha fatto precipitare in fiamme due bombardieri.

Nel tentativo di un attacco al campo di aviazione di Derna 7 velivoli avversari venivano abbattuti senza alcuna nostra perdita.

Sugli aeroporti, le basi navali e le postazioni contraeree di Malta sono state effettuate numerose azioni di bombardamento che hanno conseguito vasti effetti distruttivi. In combattimento aereo la caccia inglese perdeva uno Spitfire, un nostro aerosilurante è stato costretto ad ammarare nel Mediterraneo Centrale. L'equipaggio — incolume — è stato catturato. Una delle sei navi trasporto che facevano parte di un convoglio è stata silurata, giorni or sono, da sommergibile nemico in prossimità delle coste greche. Le operazioni di salvataggio sono state condotte col massimo vigore ma osteggiate dal mare burrascoso hanno consentito di recuperare soltanto una parte del personale militare che era a bordo. Nostri mezzi navali hanno incendiato ed affondato un cacciatorpediniere britannico, Havock.

Le famiglie dei militari periti nell'affondamento del piroscafo di cui da notizia il bollettino odierno sono state informate.

Vedno mogočnejše obvladovanje Sredozemskega morja

Potopitev angleškega rušilca ob tuniški obali — Ducejeva zahvala vrhovnemu poveljniku vedno zmagovitega Italijanskega vojnega brodovja

Uradno vojno poročilo št. 675. pravi:

V Cirenajki živahno delovanje patroj. Naša letala so obstrlevala sovražnikove oddelke, zbrane jugovzhodno od Mekilija. Nemški lovci so sestrelili en Curtiss.

Med letalskim napadom na Bengazi, ki je povzročil le majhno škodo, je protiletalska obramba sestrelila dva bombnika, ki sta v plamenih tresila na tla.

Pri poskusu napada na letališče v Derna je bilo sestreljenih sedem nasprotnikovih letal brez vsakršne izgube na naši strani.

Letališča, pristanišča in protiletalske postojanke na Malti so bile večkrat uspešno bombardirane in bilo je povzročeno veliko razdejanje. V letalski bitki je angleško letalstvo izgubilo en Spitfire.

Eno naše torpedno letalo je moralo pristati na srednjem Sredozemlju. Posadka je nepoškodovana bila ujeta.

Od 6 ladij, ki so bile v nekem konvoju, je bila eno pred nekaj dnevi torpedirala sovražnikova podmornica blizu grške obale. Reševalna dela so potekala ob največji vneti, toda nasprotovale jim je razburkano morje, tako da so lahko rešili le nekaj vojaškega osebja, ki je bilo na krovu.

Naše pomorske sile so zažgale in potopile angleški rušilec vrste »Havock«.

Rim, 8. aprila. s. Včerajšnje uradno vojno poročilo javlja o sijajnem nastopu italijanskih pomorskih sredstev. Nastop je privedel do potopitve angleškega rušilca »Havock«. Rušilec je imel nekaj nad 1300 ton ter je bil oborožen s štirimi topovi po 120 mm ter z osmimi po 40 mm. Imel je osem cev za metanje torpedov, posadka pa je štela okoli 160 mož.

Rim, 8. aprila. s. Uradno sporočilo angleškega pomorskega poveljstva pravi, da je bil ob tuniški obali potopljen rušilec »Havock«, ki mu je poveleval poročnik bojne ladje Watkins.

Ameriško pomorsko poveljstvo sporoča, da se podmornica »Tempest« ni vrnila v oporišče ob doletenem času in da jo je treba imeti za izgubljeno. Svoje članov so o tem obvestili.

Rim, 8. aprila. s. Duce je sprejel admirala Angela Jacchina, vrhovnega poveljnika Italijanskih

pomorskih sil. Ta mu je poročal o pomorski bitki z dne 22. marca, ki je zaradi naglega posega italijanskih pomorskih sil privedla do razpršitve angleškega ladijskega sprevoda ter do hude poškodbe dveh angleških križark ter treh rušilcev.

Duce je admiralu naročil, naj nese njegovo pohvalo poveljništvom in posadkam ladij zaradi njihovega vedenja in zaradi visokega bojevniskega duha, ki so ga vsi pokazali pri tem nastopu, posebno težavnem zaradi okoliščin izredno nasprotujočega vremena.

Knez Piemontski, novi vrhovni poveljnik vojska v srednji in južni Italiji, sprejet pri Duceju

Rim, 8. aprila. s. Duce je sprejel kr. vis. kneza Piemontskega, ki bo s 15. aprilom prevzel vrhovno poveljstvo vojska v srednji in južni Italiji ter na otokih.

Povišanje admirala Jacchina

Rim, 8. aprila. s. Admiral pomorskega oddelka Angelo Jacchino je bil imenovan za vršilca dolžnosti armadnega generala. Admiral Jacchino se je rodil v San Remu 24. aprila 1889 in je bil med svetovno vojno poveljnik torpednih oddelkov. S sijajnim nastopom si je prislužil srebrno kolajno za hrabrost. V mirnem času je bil večkrat član vrhovnih poveljstev pomorskih sil in je izdeloval načrte za taktične vaje. Toda v življenju admirala Jacchina ne štejejo samo njegovi nastopi, temveč tudi njegova velika razumnost ter njegovi učenjaški darovi, zaradi katerih je bil odlikovan s srebrno kolajno za zasluge v pomorski znanosti. Dne 17. avgusta 1935 je bil imenovan za podadmirala in je kot poveljnik dveh lahkih oddelkov odlično rešil razne naloge med vojaškimi nastopi v Spaniji. Kot divizijski admiral je z njemu lastno vneto sodeloval pri sijajnih nastopih italijanske mornarice v Albaniji. Dne 27. julija je bil kot admiral pomorskega oddelka imenovan za vrhovnega poveljnika XI. pomorskega oddelka ter je 27. novembra 1940 sodeloval v zmagoviti bitki pri rtu Teulada (ob južnem koncu Grčije). Od 11. decembra 1940 je za vrhovni poveljnik vseh italijanskih pomorskih sil in je v vojni na

Sredozemskem morju povedel svoje ladje v spopad dne 28. marca 1941 (vzhodni del Sredozemskega morja) potem pa v spopadu v Sirtskem zalivu dne 17. decembra lani ter 22. marca letos. Ti nastopi ovlađujejo poslednje razdobje vojne na morju zaradi odločilnega vpliva, ki so ga imeli na oviranje angleške preskrbe in na zagotovitev preskrbe silam Osi, ki so zaposlene v boju na mejah onstran morja.

V neposrednem sodelovanju pri vojnih nastopih in pa tudi v načrtni tvorni in moralni pripravi svojih ladij je admiral Jacchino dajal stalne dokaze o svoji visoki bojevniskih in poveljniških darovih.

Vesti 8. aprila

Državni podtajnik za mornarico, admiral Riccardi, je poslal zelo toplo prijateljsko soznanico rodbinam japonskih častnikov in mornarjev, ki so žrtvovali življenje med napadom na ameriško pomorsko oporišče Pearl Harbour ob začetku sedanje vojne. Sporočilo pravi: »Rodbine italijanskih mornarjev, ki so izgubili življenje v zmagovitih napadih na Sudo, Gibraltar, Malto in Aleksandrijo, se pridružujejo rodbinam japonskih tovarišev.«

V japonskih pristojnih krogih zanikujejo novice, da so ameriške podmornice potopile neko lahko japonsko križarko ter več manjših vojnih ladij nekje na Tihem morju. Pravijo, da je ta novica od konca do kraja izmišljena.

V Newyorcu so včeraj imeli veliko vojaško paradno, ki se je spremenila v sijajno modno prireditev. Ameriške ženske so pri tem kazale nove kroje, v katerih prevladuje vojaška črta. Za okrasek na torbicah, na ovratnicah, zaponkah in klobukih je bilo povsod videti priljubljeno sliko generala Mac Arthura, poroča dopisnik švedskega lista »Dagens Nyheter«, ki dostavlja, da je občinstvo bilo razočarano, ker je pri paradni videlo več mode kakor vojske. Edini motorizirani oddelki, ki so nastopili pri prireditvi, so po tem poročilu bili gasilci...

Francoska vlada je naročila svojemu poslaniku v Združenih državah, naj pri ameriški vladi ostro ugovarja proti temu, da so Združene države imenovala svojega konzula v mestu Brazzavilleu, prestolnici francoskega Konga, ki so ga zasedli prištasi generala de Gaullea. V francoskih vladnih krogih pravijo, da je imenovanje ameriškega konzula v tem mestu huda nedostojnost z ozirom na zakonito francosko vlado.

Švedska bo za vsako ceno ostala nevtralna, zaradi tega mora tisk pri razpravljanju o zunanjih politiki biti zelo zmeren, da ne bi motil prijateljskih odnosov med Švedsko in drugimi državami, je govoril včeraj predsednik švedske vlade.

Zakon o omejitvi vojnih dobičkov v Ameriki

Buenos Aires, 8. aprila. s. Domnevajo, da bo ameriški senat odobril zakonski načrt glede omejitve vojnih dobičkov, če se le ne bo vmešavala vlada. Sodijo, da če predsednik lahko vodi vladni nadzor nad zaslužki vojne industrije, bo senat lahko zavrnil zakonski načrt o omejitvi dobičkov pri važnih naročilih od desetih do dveh odstotkov. Omejitvi bodo tudi porabo volne, ki jo bodo dobili po striženju v drugem polletju, ter jo namenili za izdelavo raznih vrst blaga, iz katerih bodo krojili zimska oblačila.

Po zaslugi nemškega urada, ki skrbi za porazdelitev nemških narodnostnih skupin, ki jih selijo iz raznih delov Evrope v domovino, se je doslej vrnilo domov 600.000 Nemcev.

Japonski poslanik v Berlinu general Ošima, je dopotoval v Budimpešto in se ondi mudil 24 ur, nato pa je krenil še v romunsko prestolnico.

Tudi Madžarska se bo udeležila zagrebških slovesnosti ob obletnici svobodne Hrvaške. Svoje zastopstvo bo poslala tudi madžarska vojska.

Neznano letalo se je pokazalo nad nekaj bolgarskimi mesti, ni pa odvrglo nobenih bomb, poročajo iz Sofije. Letalo je bilo najbrž sovjetsko.

Ameriška vlada je priznala, kakor poroča »Reuters«, gen. de Gaulleu pravico, da zastopa Francijo, kar pomeni hudo poslabšanje odnosov med vichysko Francijo in Združenimi državami.

Italijanska in nemška sodba o dosedanjih japonskih vojnih nastopih

Tokio, 8. aprila. s. Italijanski, nemški in romunski odposlanec v Tokiu so se vrnili s potovanja po predelih Daljnega Vzhoda, koder so potekali zadnji boji. V zelo laskavih besedah so govorili o sijajni japonski vojaški umetnosti, ki jo je vrhovno poveljstvo pokazalo pri nastopih na Malaji ter holandski Indiji. Nemški vojaški zastopnik je poudaril, da se je glavni značaj japonskega vojskovodstva pokazal pri nenadnih napadih, ki so jih Japonci izvedli s čudovito taktiko. Dodal je, da je nanj zelo ugodno vplival kar najvišji bojni duh Japoncev, ki je znal v zelo kratkem času premagati

prav znatne naravne ovire. V nasprotju s sovražnikovimi vojniki vedo Japonci kaj dobro, zakaj se bore. Zmagoviti boj Japoncev v džungli ter njihova izkrcanja nimajo primere v zgodovini sveta.

Italijanski vojaški odposlanec je zlasti poudaril značaj obrambnih nastopov na Malajskem polotoku. Nasprotnik je mislil, da bo s tem mogel zadržati Japonce vsaj za tri mesece. Angleži so morali biti kaj malo ugodno presenečeni, ko so jim Japonci udarili za hrbet, ko so v zagonu premagali vso obrambo. Podčrtal je tudi veliko japonsko spretnost v nenadnih nastopih ter dejal, da napad na Singapoore ni bil nastop presenečenja, temveč docela organizirana akcija, o kateri Angleži niti ne morejo reči, da bi jih bila zajela nenadno. Angleži so v prizadevanju, da bi Singapoore naredili nedostopen za morja, pozabili narediti ga nedostopnega tudi s kopnega. Italijanski in nemški pomorski odposlanec sta pa vrh tega pohvalila izborni tehniko japonskih letalskih nastopov, zatrjujejo, da ima japonsko letalstvo prvostvorne ljudi in blago. Se posebej sta pa pohvalila japonske padalce in zasedbo letališča Palembang.

München, 8. aprila. s. List »Fränkische Tageszeitung« se bavi s srečno prestano zimo 1941-1942. ki jo bo zgodovina nekoč označila kot najbolj odločilen dogodek v tej vojni, in nadaljuje, da gre prva zasluga v tem narodnosocialistični stranki, po kateri je Nemčija ostala trdna in neomajna. Kdor zanika važnost dela stranke, pravi list, dela, ki je prenovilo ves nemški narod in postavilo nove cilje in nove vzore, kdor zanika vse to, ne bo mogel nikdar umeti duha, ki vodi to ogromno bitko, v kateri se Nemčija bori in stoji kakor granična skala.

Nemško vojno poročilo:

Uspešni nastopi zoper sovjetske napade na vsem ruskem bojišču

Hitlerjev glavni stan, 8. aprila. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje uradno vojno poročilo:

Na vzhodnem bojišču so dovedli lastni napadalni nastopi nove uspehe. Sovražnik je napadel na mnogih odsekih, pa je bil povsod odbit.

Težko topništvo je nadaljevalo z obstreljevanjem važnih vojaških ciljev v Petrogradu.

Včeraj je sovražnik izgubil 29 oklepnih vozil in 60 letal. Nekaj letal je bilo sestreljenih v bitkah, druga pa so bila uničena na tleh.

V Severni Afriki živahno oboje-stransko ogledniško delovanje. Bojna in lovka letala so napadla angleška letališča v Mar-mariki ter tudi na egiptovski obali in so razpršila zbrana angleška vozila jugovzhodno od Mekilija. V letalskih bojih so nemški lovci sestrelili 6 angleških letal.

Močni oddelki nemških bojnih, strmoglavskih in lovskih letal so podnevi in ponoči nada-

ljevali z napadi na vojaške naprave na otoku Malti. V doku ležeči angleški rušilec je bil zažgan.

Na južni angleški obali so nemška bojna letala zadela neko radijsko napravo.

Angleški bombniki so izvedli zadnjo noč motilne napade na zahodno Nemčijo. Civilno prebivalstvo je imelo majhne izgube. Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili tri bombnike.

Lovska skupina »Mölders« je dosegla večeraj svojo 3000 zmag.

Berlin, 8. aprila. s. Neki nemški kaplar je listu »Lokalanzeiger« poslal zanimivo poročilo, v katerem na podlagi številčnega popisa, kako hudi so boji na ruskem bojišču.

Na tesnem odseku na polotoku Krimu, kjer so boljševidni v nekaj urah devetkrat napadli, je oddelek strojničarjev neke stolnije, ki je bil na tem mestu, oddal 47.000 streliv in z dvema metalcema bomb izstrelil 900 granat.

Hudo ogražanje ameriške plovbe po italijanskih podmornicah

Berlin, 8. aprila. s. Neki nemški vojni dopisnik pohvalno piše o italijanski udeležbi v podmorniški vojni proti sovražnikovemu trgovskemu prometu v ameriških vodah. V dopisu popisuje povratek prvih italijanskih podmornic v njihovo atlantsko postojanko, potem ko so uspešno delovale na razdaljo več tisoč kilometrov. Ko omenja, s kolikšnim navdušenjem so hrabre mornarje sprejeli italijanski in nemški tovariši, se posebej podčrtava pohvalo, ki jo je italijanski podmornicam, razkropljenim po Atlantiku poslal mornariški poveljnik. Prese-nečenje, ki so ga Amerikanci doživeli zaradi delavnih in kar se da nevarnih italijanskih podmornic, opreznosti ob strani nemških podmornic celo v teh oddaljenih vodah, ni osamljeno dejstvo, marveč samo začetek dolge vrste prese-nečenj, ki se zdaleč ni pri kraju. Junaštvo in

smelost italijanskih podmorničarjev, zaključuje dopisnik, odevata njihovo domovino z novo slavo, nemški mornarji pa jih občudujejo ne samo kot najboljše tovariše, marveč tudi kot pogumne pomorščake, ki znajo veličastno tek-movati v smelih nastopih in v zmagah.

Buenos Aires, 8. aprila. s. Ameriški mornariški minister Knox je na sestanku s časnikarji razodel, da je ob atlantski obali Amerike bilo potopljenih 116 trgovskih ladij po vstopu Amerike v sedanjo vojno. 59 teh ladij je bilo potopljenih ob obali Združenih držav, 23 ob obali Kanade, 30 v Karibskem morju, 4 pa ob južno-ameriški obali. Minister je dodal, da vlada proučuje vprašanje ameriške trgovske mornarice, zlasti glede vsega kar se tiče dolgih potovanj, da pa še ni odločeno, kako bodo to vprašanje rešili.

Spomladanski vojni položaj v Rusiji, na Sredozemskem morju in na Daljnem vzhodu

Štećno prestana letošnja zima pojde v zgodovino kot najodločilnejši dogodek v sedanji vojni

Berlin, 8. aprila. s. List »Börsenzeitung« se bavi z vojaškim delovanjem na vzhodnem bojišču, kjer je zdaj nastopila prehodna doba, ko nemške čete čakajo, da bodo spet povzele svoje napade. Tudi »Münchener Zeitung« opisuje vojaški položaj in pravi, da je bil edini dosedanji uspeh zahodnih sil proti Osi ta, da so se zvezale z Rusijo in jo potegnile v vojno. »Zdaj«, piše omenjeni list, »ko je skoraj vsa Evropa na poti proti novemu redu, ko je drugi obroč, ki se razteza po Balkanu in Sredozemlju, razbit, in se je angleški napad v smeri proti Tripolisu in Tunisu izjalovil, ostane le še en obroč, ki ga bo treba zdrobiti. To je obroč, ki se vije skozi vzhodno Afriko in Egipt ter se razteza na bližnji Vzhod. Ta obroč pa bi mogel biti Osi nevaren le, če bi se ruski vojski posrečilo, da bi resno potisnila nemške sile z vzhodnega bojišča.

Toda ta načrt je docela spodletel. Še več: zdi se,

da so ruske rezerve znatno izčrpane in da vsa oskrba hudo trpi. Medtem pa japonski pritisk stopa čedalje bolj v ospredje svetovne pozornice in ga je občutili celo že na kavkaški bojni črti, od koder mora Auchinleck odvajati svoje čete, da bi lahko branil Indijo na skrajnem Vzhodu. Položaj na morju ni nič manj ugoden za sile Osi. Na Sredozemskem morju je angleško brodovje pretrpelo tako hude izgube in Malta je bila tako zdelana, da Angleži zdaj molčijo. Na Črnem morju pa slabijo ruske sile, ko Nemci stalno napadajo njihove pomorske postojanke. Na Atlantiku je bojna črta z evropske strani neomajljiva, ob ameriških obalah pa nemške in italijanske podmornice zadajajo nasprotnemu brodovju nevarne izgube. Od tod vsa potlačenost v nasprotnem taboru, kjer brez oklevanja izjavljajo, da bodo leta 1942 doživeli temne mesece, ki bodo še hujši od onih leta 1919.«

Nad 25 milijonov prometa v zemljiški knjigi

Zapuščina veletrgovca Šarabona — Razne zemljiške kupčije, posojila in izbris

Ljubljana, 8. aprila.

Tudi zemljiška knjiga, ki je važna in odločilna za vsakega treznega in računajočega gospodarja, zaznamuje mesечно, četrtletno in letno poseben poslovni promet. V njene knjige se pišejo velike, milijonske, pa tudi malenkostne, neznatne vsote, toda v blaginjah se ne trklja denar, se ne zbira lep bankovci, a je to knjiga, ki nam daje točen odraz našega gospodarstva, kar je bilo že večkrat poudarjeno in rečeno.

V prvem letošnjem četrtletju zaznamuje zemljiška knjiga že prav lep poslovni promet, zaznamuje že nad 1200 poslovnih števk, našajočih se na najrazličnejše zemljiškoknjižne posle, tako na prenose lastninske pravice, na vključitve posojil in kreditov, na izbris dolgov, na realne eksekucije, ki so letos razmeroma maloštevilne, na prisilne uprave, ki so letos tudi prav redke, na uvedbo dražbenega postopanja, na ustavitve dražb, ki so razmeroma zadovoljive, na popravila raznih naslovov, na izbrise v zemljiški knjigi zaznamovane nedoletnosti posostnika, na spremembe raznih kultur itd.

Bilanca zemljiške knjige za prvo četrtletje ni kopirana, pač pa zanimiva, ker nam kaže primerno sliko o gospodarstvu in bogastvu Ljubljane z okolico. V prvem četrtletju je bilo zaznamovanih 159 kupnih pogodb za celotno vrednost 7.950.371 lir prodanih hiš in zemljišč. Popravilo večeršnje poročilo o 10 milijonih, ker se je bila vrnila pomoč pri pregledovanju. Sam marec je zaznamoval razmeroma malo število kupnih pogodb. Bilo jih je le 28 za celotno kupno vrednost 1.507.439 lir.

Med večjimi zemljiškimi kupčijami je bila ta, da je Rudolf Ivo, trgovski potnik v Zagrebu prodal Rozi Demšarjevi, zasebnici v Ljubljani, Vodnikova cesta 165, nepremičnino vlož št. 10 k. o. Ljubljana-mesto (hiša št. 8 na Starcu trgu z vrtom) za 210.000 lir.

Razmeroma hitro je bila končana zapuščinska razprava po pok. veletrgovcu Andreju Šarabonu, ki je umrl lani 22. novembra. Za-

puščinsko sodišče je že izdalo prisojilno listino, na podlagi katere so bile pokojnikove nepremičnine prepisane na dediče. Nepremičnina v l. št. 35 k. o. Petersko predmestje II. del je bila prepisana na Milko Kemperle, posestnico v Ljubljani, Šmartinska cesta št. 14. Vse nepremičnine, ki spadajo pod zemljiškoknjižne vloške št. 15, 22 in 101 k. o. Petersko predmestje II. del, št. 171 k. o. Udmat, št. 137 k. o. Gradiško predmestje, št. 281 k. o. Moste in št. 57 k. o. Zadobrova, pa so sedaj prepisane na pokojnikovo ženo Marijo Šarabonovo roj. Ojstrih. Zapuščinska razprava je bila izvedena na podlagi zapustnikove zasebne oporoke z dne 12. januarja 1941.

Pred dnevi smo že omenili, koliko je bilo letos januarja in februarja vključenih različnih posojil in hipoteknih kreditov. Sedaj so zbrani tudi zadevni podatki za mesec marec. V marcu je bilo 65 predlogov za vključitve posojil in kreditov v celotnem znesku 7.510.107 lir, od teh je odpadlo na vrstni red 6.110.900 lir, ostalih 1.399.207 lir pa na posojila. Dani so bili od raznih ljubljanskih denarnih zavodov velikanski hipotekni krediti, kar je znamenje, da se gospodarske prilike zadovoljivo razvijajo. Bil je tudi 1 predlog za vključitve starega dolga v znesku 40.000 din. Prav milijonski krediti so bili zaznamovani, tako dva po 1.000.000 in eden po 1.086.000 lir.

Celotno je bilo v letošnjem 1. četrtletju zaznamovanih 237 predlogov za vključitve hipoteknih posojil in kreditov v skupnem znesku 19.192.699 lir, od teh na vrstni red 14.921.200 lir.

Nadalje je bilo v marcu vloženih le 40 predlogov za izbris dolgov v prav čedni vsoti. Izbrisan je bilo v marcu raznih vključenih posojil in kreditov v skupnem znesku 135.700 lir, 3.433.696 din in 426.284 K.

V prvem četrtletju je bilo podanih 157 predlogov za izbris različnih dolgov, kakor: 472.972 lir, 7.308.917 din, 1.370.796 k in pa 7.980 gl.

Promet v zemljiški knjigi je bil torej v prvih treh mesecih prav velik, znašajoč nad 25 milijonov lir.

Ribniška prekljajada

Ribnica, 30. marca.

Dere sem še bija mah čehak, ka sem še samo v svetek namsto jankice nosa hlače, kere so odzaja po sredini mele vrota, ka sem se zavolo prepriha včasik prehlada no se nalezja kašlja, že tistokrat me je kerokrat vzela pokojna tetica, Bog ji daj duši toplo, na godovno svetega Glavoseka v purgo, je je bija na toti dan veliki sejame. Tam vam je bilo za čudo vsega: odavali so icoke, stare no mlade, jünce pa krave, lepe babike iz cukra, med ino zizala pa takšne fičkece, kak so ga gospod učitelj sosedovemu Mihaleki proč vzeli, dere je v šoli preveč na glas žukčka.

Tetica so najprej kupili latvice za kiselinu no kropjače, v kerih so zelje kuhali za gujdeke, potli pa so si zgucali prta lončari: »Zaj pa den še mogla te, ali Ribničane poiskati.«

Šla sma k rešetarom, pred kerimi sem meja strah, da so nosili telko redosov no rešet, ka so jim dalec prek glave gledali. Z respektom sem si je ogledüva, da so se mi zdeli zlo močni, če so od tak dalec prnesli k nam svojo robo. Na Polenšak sem enok že hoda na žegnaje, pa mi je tetica rekla, ka bi v Ribnico pre še tri dni telko nūca pa bi še mi bija kakšni breg na poti... Lehko si mislite s kakšnim dopadejom sem je kcoj gleda, dere so prek lesenega obroča nategovali mrežo kak muzikant mehar na boben. Tokrat sem se provokrat sreča z Ribničani...

Dere se mi je že mleko okoli vüst malo posušilo, no sem se že v šoli navada šteti pa računiti telko, ka sem se ne da več petrigati, gda sem vučec ali bukvice odava, te sem enok najša v Našem rodi štorijo od ribniškega strica, kak so na mosti sini ne urali, ka de jim fajfa z vüst štrbunknola v vodo. Krez nekaj mescov pa je pri nekšni igri v Društvenem domi Mežnarov Pepek, naštimani v Ribničana, peja od Ribničana Vrbana pesem ino se tak dobro s tem postava, ka so jemi še te ploskali, gda je po zbirci priša.

To štrtokrat sem priša z Ribničani vkuper, dere so oo. kacinici meli žegnaje pri Sv. Jožefi. Tistokrat je kam narodni običaj, ka tisti, keri ne žegnaje pridejo, eden drugęga po hrbit s kuhčami mlotijo... To je zlo na hasek policajom, ki so toti den sploh pod puno paro v službi. — Zlo celo je bilo od rešetarov, ka so toti den odavali celo tri kuhčaje za en vinar. Tak je lahko vsakšni siromak fal priša do jih, če je že ne bija telko korajžen, ka bi kakšno kakšni puci vzeja, kera ga je žoj preveč čohnola prek ledja. Pozna pa sem tudi takšne delnike, keri so na Jožefovem telko kuhč spozjomal, ka so je drugi den po štacünah odavali. Kuhčae so žegnaje vsikdar vzdignole v toplo navdušenje no pripomogle do pravega jožefovaja. Zavolo toga pa smo meli tudi Ribničane v dobrih čislh.

Stoga vidite, ka so ljubeni Ribničani že od negda meli trgovske ino gospodarske zvezs z Prleki ino so na našo življe dosti vplivali. Kak bi jeli dobre zemle, če pek ni be meja sita? Kak bi mati rezali žganke, če ne bi meli kuhčae?

Kak bi shrajevali sveteši gvant, če ne bi znašli obešalnikov? Kak bi mokre cote vesili na vetri brez ribniških klešč? Na čem bi bošje vjesen süšili, glibaje kak na rešeti ali na redosi? Kak se je v Prlekiji to vdomačilo, lahko vün vidite s toga: Če je hodla kumekova Helena v šumo pa ste jo potli pitali, eli je najšla kaj glihof, vam je odršajala: »Za dva eli tri redose sem jih nabrala.« Pa tidi na gostüvaji ste včasik lahko pogrtali eno eli ovo, česa brez sühe robe ne bi. Od vseh drugih izdelkov pa od zobotrebcev ino jihovega pomena na higieničnem polji vam sploh ne gučim, da bi me vsevkuper zavleklo v prevelko razpravlaje, kero pa bodem ei rajši prišpara za doktorsko dezerzercio. Povedati sem vam hteja samo telko, ka te spoznali, kak smo Prleki vsikdar vedli, kaj pomemijo za nas zvezs z Ribničani...

Po pravici pa moram povedati, ka sem si nikdar ne predstavlja, ka do poleg vsega toga meli Ribničani na mojo živlensko pot še kakšni posebni vpliv. Na vsem lepem sem se znašja v prelepj ribniški fari, Hiša pri hiši, sosed pri sosedu, pomislite, pa so vsi vküpe sami Ribničani! Med jimi pa naenkrat Prlek...

Lakič bi bija keri radoveden, kakšne vtise je napravila na mene rešetarška metropola? Niš se vam ne zlažem, lahko mi brez pomisla je verjete, dobre no takšne, kakšne sem si zelega. Več pa vam zaenkrat ne smem zavüpiti, ka ne bi kdo reka, ka se čem preveč prikipiti. To pa je v moji koži malo zaskomplercano; v totem hiipi sem postavljeni na razpoložeje pa brez pezonja ino brez listnice. Stoga lahko vidite, kelko je na vüri...

Od naše fare je že dugo let znana pesem: »... zmür je slovela, ka krüha no vina dovolj je imela...« Glih tak vam je v otoi fari, le to Prleka malo moti, ka majo vino bol črno pofarbano, kak pri nas izabelo. Krčm no drogih pribežališč za žejno düšo, ki bi še celo treznega Prleka potegnole k sebi, je več, kak sem jih bija navajeni v domačem kraj. Saj niti ne veš, v katero bi jo prle mahnla. Pri totem problemu pa se mi je k sreči ne treba preveč keblae montrati, da je skoro vseeno, v kero se odločiš, če si brez penez...

Tü zlo gojijo leseno industrijo. Rešeta ino druga süha robo v totoi dolini, kak ste se že gvišno v šoli vüčili, najbošje uspevajo. Pr ta Dolenjoi vse je posodlik telko hlodov ino blaj naloženih, ka Ribničani še dugo ne bodo grotali brezposelni. Do drugokrat bom vam zračüna tonazo zobotrebcev, kere do mogli stotega materaja nabesati. Verjeme mi, ka de pred petroleja eli pa lakič celo jesti šfaliho, kak pa nam sühe robe.

Razmimo se z Ribničani zlo dobro. Saj vete: pol litra vina na mizi, güčimo skoro malo podobno, pa se ne bi!

Sploh se mi zdi, ka se bodo naši odnošaji poglobili. V glavi mam že nekaj načrtov, kak bi lahko na primer mi sem vozili lük, v zamenjavo za süho robo; vsaj vüpa je mam, ka bi se nam to

Novice iz Države

Divizija »Julija« se je vrnila v Gorizijo. V Gorizijo, kjer je njen sedež, se je vrnila divizija »Julija«, ki se je s svojim delovanjem postavila na vseh bojišnih, koder je nastopila. Divizija je znana že iz bojev pred koncem preteklega stoletja in se je udeleževala tudi bojev v prejšnji svetovni vojni. Ko je prišlo do zasedbe Albanije pred tremi leti, se je divizija udeležila teh vojnih operacij, potem pa ostala v Albaniji ves čas, dokler se ni začela na jesen l. 1940 vojna z Grčijo. Julijska divizija je sodelovala v bojih na pogorju Pindus, ob Vojuši in Metzonu in je bila večkrat pohvaljena v vojnem poročilu Glavnega stana Oboroženih Sil. Za svoje junake podvige je bila zastava 9. polka te divizije odlikovala z zlato hrabrostno kolajno, kakor je bila že med prejšnjo svetovno vojno odlikovana s srebrno kolajno. Pri sprejemu vojakov divizije so se zbrali na gorizijski postaji prav vsi predstavniki oblasti in meščanstva. Postaja je bila za to priložnost okrašena z zastavami in cvetjem. Zenski fašjo je poskrbel, da so vojaki dobili cigarete, okrepčila, sadje in drugo.

Materinski skrbstvo v Albaniji. Po zgledu italijanskega fašizma je tudi albanska fašist. stranka začela ustanavljati posebne zavode za matere in otroke. Prvi tak zavod je začel delovati v Tirani že pred začetkom italijanske grške vojne, med vojno pa je prenehal. Sedaj je svoje delo obnovil in sprejel zaenkrat 40 otročev od 1 meseca do pet let starosti. Sedaj pripravljajo potrebno za ureditev takšnih otroških zavetišč in posvetovalnic za matere tudi v 34 drugih albanskih krajih. S temi zdravstvenimi in higijenski ukrepi bi radi pritegnili albansko ljudstvo k pouku o pravilni negi otrok in tako zmanjšali umrljivost albanskega prebivalstva.

Delo družbe za riž. Družba, ki ima nalogo popospeševati in zviševati pridelovanje riža, ima za seboj deset let dela. V tem času se je posrečilo povečati z rižem zasajene površine zemlje od 27 tisoč hektarjev na 168.000 hektarjev. Obenem se je povprečen pridelek z vsakega hektarja zvečal od 46 stotov na 56,80 stota. Celotni pridelek se je povečal od prvega leta obstoja družbe, ko je znašal 549.000 stotov, na 9.287.000 stotov. Da bi na svoje načrte še prej uveljavila in izvedla, si je družba zastavila dva cilja: najprej povečati količine pridelka, po drugi strani pa poskrbeti, da bi se po vseh avtarkičnih načelih izrabili riževi poststranski pridobitki. Družba je najprej žrtvovala več kakor 100 milijonov za ureditev namakalnih naprav blizu Lago Maggiore, vendar pa na novonamakani zemlji ne bi zasadih le riža, pač pa tudi druge vrste žita in koruze. Za izrabo riževih produktov je določila 10 milijonov lir in je postavila tudi nekaj obratov, ki bodo pridelovali razne snovi iz riževe slame, in lučnin. Iz teh dveh stvari pridobivajo tudi snovi, ki se dajo s pridom uporabljati pri izdelavi umetnega gumija.

Športna tekmovalna med Italijo in Madžarsko v Triesteju. V Triesteju so v teku priprave za več športnih srečanj med Italijo in Madžarsko. Tako bo od 30. aprila do 3. maja tekmovalje jadric obeh držav za pokal madžarskega regenta Horthyja. Razen tega se bosta srečali italijansko in madžarsko zastopstvo v rokometu. 19., 20. in 21. aprila pa bodo tekmovali s jadricami vseučilišniki Italije in Madžarske za pokal bojavnika Buffa.

Prijave papirja in lepenke. Rimski uradni list je objavil ukaz, po katerem morajo izdelovalci papirja in lepenke kakor tudi razna grafična in podobna podjetja prijaviti vse svoje zaloge vsakovrstnega papirja in lepenke. Prav tako spadajo pod uredbu vsi velikoprodajalci papirja in založniki, ki morajo do 14. aprila prijaviti vse zaloge papirja in lepenke, ki so večje kakor pa 1000 kilogramov.

Cerkvena prepoved raznih telepatičnih napovedov. Vatikanska kongregacija Sv. urada je izdala na vse škofo in višje cerkvene dostojanstvenike okrožnico, v kateri najstrožje prepoveduje vsem duhovnikom in vernikom baviti se s praktičnimi napovedmi glede osebnih zadev odnosno bodočih dogodkov na podlagi telepatičnih občutij. Škofom ali višjim cerkvenim predstojnikom je dana oblast, da v primeru potrebe zagroze kršilec prepovedi s strogi kaznimi. Tisti, ki bi jih zalotili pri tem poslu in bi povzročali s svojim delovanjem zmedo in sramoto, bodo prišli pred cerkveno sodišče. Od te prepovedi so izzeti le primeri, kadar gre za znanstvena raziskavanja s tega področja.

Ljudsko gibanje v večjih italijanskih mestih. Uradna statistika, ki se nanaša na 25 italijanskih mest z več kakor 100.000 prebivalci, pravi, da se je v 11 mestih prebivalstvo občutno pomnožilo. Bilo je v teh krajih mnogo več rojstev kakor smrti, po drugi strani pa tudi več doseljencev kakor izseljencev. V 14 drugih mestih razlike med rojstvi in umrljivostjo niso bile znatne, to pa zaradi socialnih razlogov. Le v 3 mestih, v Torinu, Genovi in Triesteju je bilo več smrtnih primerov kakor pa rojstev. Če pa se vzame celotni obseg ljudskega prirastka vseh 25 mest, pa se vidi, da se je prebivalstvo velikih italijanskih mest pomnožilo.

gda posrečilo. Kakšen hasek bi meli oboji je gnes zmetno reči.

Poleg toga pa sem že tako napredüva, ka so me Merharjev Vrbani začeli vüčiti delati rešeta. Pravijo, ka sem pre ne pretrde glave za toti posel, le roke ka so mi preveč drvene...

Polikarpov Tonček.

Kako bodo Hrvati praznovali prvo obletnico svoje države

V dneh od 9. do 12. t. m. bo po vsej Hrvaški cel niz najrazličnejših svečanosti ob prvi obletnici, odkar je bila ustanovljena Nezavisna Hrvaska Država. Med največjimi in najsvetvečnejšimi prireditvami pa bodo gotovo tiste v hrvaški prestolnici v Zagrebu. Samo najvažnejše prireditve naj na kratko omenimo:

Cetrtek, 9. aprila: Po vseh učnih zavodih Hrvaske predavanja o značaju hrvaške nezavisnosti. Enaka predavanja bodo po vseh državnih uradih. Opoldne bodo vse tovarne in obrati prenehali z delom. Po vseh delavnicah, kjer je zaposlenih več kot 10 ljudi, bodo nameščeni radijski aparati. Poslušali bodo govor ministra dr. Sušica. Zvonjenje po vseh cerkvah. Trajalo bo eno uro. Pevska društva bodo pred poglavnikom odpela ustaško in državno himno. Mimohod pred poglavnikom. Zvečer bo na Jelačičevem trgu velik koncert vojaških godb. V gledališču pa bo istočasno svečana predstava.

Petek, 10. aprila: Od 7 do 8 zvonjenje po vseh cerkvah in zahvalne molitve. Dopoldne spet mimohod. Popoldne prireditve ustaške mladine na igrišču Konkordije. Ob 18 se bo sešel hrvaški sabor. Ob 20 svečana glasbena akademija v gledališču.

Sobota, 11. aprila: Vsa društva in organizacije bodo imele svečane seje. Ob 17 svečano zasedanje hrvaške Akademije znanosti in umetnosti. Ob 20 svečana gledališka predstava. Istočasno bodo najrazličnejše športne prireditve po raznih velikih zagrebških dvoranah.

Nedelja, 12. aprila: Otvoritev podaljške cestne železnice na Dubravko. Otvoritev delavskih domov in pa otvoritev zakladne bolnišnice na Rebru.

Športni drobč

Italija B : Madžarska B 3:0 (1:0). Na velikonočni ponedeljek so se mladi italijanski in madžarski nogometaši pomerili med seboj. Tekma je bila odigrana v Torinu in so jo mladi, nadarjeni italijanski igralci odločili s tremi goli v svojo korist. Prvi polčas je končal samo za gol razlike za zmagovalca in so se do tedaj Madžari kar krepko upirali, v drugem polčasu pa razigranim mladim »azzurim« niso bili kos. Tekmo je sodil nemški sodnik Rühle.

Prav zagrizeno so potekale zadnje nogometne borbe za švicarski zvezni pokal. Že v polfinalu sta morali enajstorici Basela in Grenchena odigrati v soboto drugo odločilno tekmo. V tej tekmi je končno zmagal Basel z dvema goloma razlike. Pa ni bila to edina ponovna tekma. V nedeljo sta se na zelenem polju potem pomerila. Basel in drugi finalist, Grassoppers. Igrala sta običajen čas 90 minut, potem pa še podaljšek dvakrat 15 minut. Toda zastoj: tekma je ostala neodločena. Moštvu bosta morali tekmo ponoviti.

Kakor je bilo najavljeno, sta se za velikonočne praznike pomerila za naslov prvaka evropske polteške kategorije Italijan Musina in pa Nemec Vogt. Borba je bila v berlinski športni palači. Borba je šla deset krogov in v vseh je pokazal Italijan več tehnike, ki je pripomogla, da so mu sodniki priznali zmago po točkah. Zmaga pa je bila povsem zaslužena. Musina je četrti Italijan, ki se je po sedmih letih spet povzpela na prestol najboljšega bokarskega polteške kategorije v Evropi. Musina obeta še mnogo in njegova pot navzgor gotovo še ni zaključena.

Kakor poročajo iz Kopenhagena, se je danska in svetovna prvakinja Rangleh Hveger, ki ima nič manj kakor 43 svetovnih rekordov, odločila, da ne bo več nastopala na javnih prireditvah. Morda je tej njeni odločitvi vzrok v tem, ker nima na vsem svetu nobene resne konkurentinje. Hvegerjeva je izjavila tudi, da se bo odslej posvetila vzgoji mladega plavalnega naraščaja. Če bo pa pri svoji odločitvi ostala, nam bo pokazala bodočnost.

Norveški športni vodja Hoff je imel na vseučilišču v Oslu govor, v katerem je razložil, kako misli preosnovati ves norveški šport. Tudi norveška vlada je po vzoru narodnosocialistične Nemčije proglasila kot eno glavnih načel telesno vzgojo naroda. Hoff je izjavil, da bo v kratkem osnovano vodstvo za norveški šport.

V treh vrstah...

Koroški gauleiter je bil pretekli teden na obisku na Gorenjskem. Na Bledu je imel razgovore z voditeljem gorenjskih uslužbencev. Bil je na obisku tudi v Kamniku. Na Gorenjskem si je ogledal tudi poseben policijski smučarski oddelček.

Tudi v Litiji so priredili na dan nemške vojske zbirko za zimsko pomoč. Ob tej priliki so nabrali vsega skupaj nekaj čez 12 tisoč mark. Po tej vsoti odpade na vsakega prebivalca povprečno po 2,51 mark.

V gorenjskih železnikih je bil odprt nov otroški vrtec za 65 otrok. V celem kranjskem okrožju pa pripravljajo kar 43 novih otroških vrtcev.

Ob koncu preteklega meseca je bilo tudi v Zidanem mostu veliko zborovanje Domovinske zveze. Govoril je okrožni vodja in ob koncu svojega govora izgovoril parolo za leto 1942: Vse za zmago.

Znani predavatelj o nemški zgodovini dr. Ost je priredil na povabilo štajerske Domovinske zveze več predavanj po štajerskem o zgodovinskih podlagi sedanjega svetovnega položaja. Predaval je že v Mariboru, Celju, Ptuj, Trbovljah in ostalih večjih štajerskih mestih.

Kaj vpliva na uspehe v šoli

Sedaj raziskovalce zelo zanima vprašanje, ali je glede na inteligentnost kaka razlika med enakimi starimi otroki iz različnih socialnih razredov. In ugotovilo se je dejstvo, ki je za človeka z demokratskim naziranjem pač vse drugo prej ko pa veselo: da so povprečno otroci boljše situiranih staršev inteligentnejši, ko pa otroci iz socialno šibkejših (revnejših) slojev. To bi bilo res po besedah, da kdor že ima, temu se bo še dodalo, da bo imel vsega v izobilju.

Povprečno! To se pravi: vedno se dobi na pr. posamezni sedemletnik ubogih staršev, ki izkazuje nadpovprečno inteligentnost, in prav tako posamezni sedemletnik boljše situiranih staršev, čigar inteligentnost je podpovprečna.

Kje imamo iskati vzroka neljubemu pojavu, da so otroci iz socialno trdnjših slojev inteligentnejši? To je eno izmed najtežjih vprašanj s tega torišča, ki danes še nimamo nanj točnega odgovora.

Stvar se utegne imeti takole! S prej omenjenim najtežjim dejstvom se ni nemara rečeno, da bi otroku socialno trdnjših staršev bila višja inteligentnost kot neke vrste darilo položena že v zibelko. Z inteligentnostjo človeka je marveč tako, kakor z zrnom: ni dovolj, da ga sejalec vrže v zemljo, ampak — ako naj to zrno obradi, je treba, da je zemlja izorana, pognojena, da poleg dovolj dežja, da ni na gljivi preveč plevla... Poleg notranjega (prirojenega) faktorja igrajo tudi zunanji pogoji zelo veliko vlogo.

In prav tako je z inteligentnostjo: ni dovolj, da je otroku prirojen tak in tak kvantum inteligentnosti, treba je marveč, da dar, ki ga je otrok prejel od staršev, ne ostane zakopan, ampak da se neguje in razvija prav tako, kakor njegovo telo.

A meje temu razvoju so potegnene od vnanjih, zlasti od socialnih okoliščin, v katerih otrok raste. Recimo, da se je železniškemu delavcu rodil otrok istega dne, kakor njegovemu predstojniku inženirju, in pa da je že od rojstva v obe ti družici položeno po količini in kakovosti isto zrnce inteligentnosti! Kaj pravite, ali bosta oba ta junaka, ko izpolnita n. pr. svoje sedmo leto, enako »brihtna«? Težko! In sicer zato ne, ker se bo eni izmed teh dveh rastlinic v mnogo večji meri prilajala potreb, na toplu vlaga, kakor pa drugi. Kako vse drugačnih in tudi bolj obilnih duševnih pobud je ponavadi deležen gosposki otrok nego na pr. delavek! Starši, ki jim je to gospodarski močnejši, se mnogo in pogosto razgovarjajo z otrokom o vsem mogočem, mu kupujejo slikarice, se žnjim igrajo, rešujejo z njim uganke, ga jemljejo na popotovanje, v gledališče, v muzej, mu dovolijo, da poskuša tipkati na pisalni stroj... In to so tisti »vnanji« pogoji, od katerih zavisi razmah dane inteligentnosti, razmah, ki ga proletarski otrok niti zdaleka ni deležen.

Predmet našemu razmišljanju je bilo vprašanje: »Kaj vpliva na šolski uspeh in neuspeh? To vprašanje se v jedru krije z vprašanjem: pod kakimi pogoji dosega šola kot obrazovna institucija svoj cilj in pod kakimi je njeno delo le bolj mlačva

prazne slame? No, ni pač dvoma, da svojo nalogo z uspehom vrši samo taka šola, ki mladino pripravlja za življenje, za njen bodoči »vsak dan«. Ker pa v življenju na malo in na veliko v silno visoki meri odločuje inteligentnost: zato šolski uspeh pred vsem drugim zavisi od tega, ali šola otroku in mladostniku daje dovolj prilike za plodni razvoj njune inteligentnosti. Razvijati se da kajpak v širino, globino in kvišku le to, kar je v neki meri že dano. Zato pa tak otrok, ki je glede na svojo inteligentnost po naravi pod normalno črto, ne sodi v tako šolo, ki je ter mora biti po svojem cilju in postopanju prirojena za »normalno« inteligentni naraščaj; trebalo bi ga namreč v osnovnošolskih letih na pr. dati v pomožno šolo ali pa v kako drugo zanj primerno obrazovnišče. In prav tako bi se glede nadnormalno inteligentnih otrok pa mladincev moralo skrbeti, da tisto, česar so nad mero prinesli s seboj na svet, ako se z njimi tako postopa, kakor s povprečnimi tovariši, ne zakrni ter ostane brez pravega, to je po kvaliteti in kvantiteti obilnejšega sadu.

Pa bi utegnil kdo ugovarjati, da šola današnji dan najtežje v vseh svojih oblikah postopa nekam tako, kakor da bi se nahajala na nekakem »otoku blaženih«, se pravi, da se bore malo ali pa nič ne zmeni za resnično življenje za njegove naloge in zahtevke. Zato pa šola po večini hoče, naj bi se mladi rod v njej učil vsega mogočega ter prav nič ne vpraša, ali ob vsem tem mnogokrat prekomernem in tudi nepotrebnemu učenju rasto tudi njegove

sile, ki jih bo prej ali slej nujno potreboval. In zato morda marsikdo izmed vas misli, da se je pač treba podrediti njenemu diktatu ter se otrok mora kar na slepo učiti, učiti, učiti...

Toda zlasti staršem bodi povedano, da je žež plan današnjega šolstva zapihal nov, svež veter. Današnja šola, za sedaj največ ljudsko, skušajo po vseh kulturnih državah »življenjsko« umeriti, ter jo tako preurediti, da šolsko delo ne bo z učitelje strani zgolj »vtepanje« in z učenčeve samo »gugljenje na pamet« — ampak da bosta oba povsem drugače, bolj premišljeno uravnana. In sicer tako, da bo smisel tega, kar učenec in učenka v šoli sliši ali na samem bere iz zgodovine, prirodopisa, leposlovne knjige, kar vidi ob fizikalnem poizkusu, na ekskurziji itd., da bo smiselno jedro vsega tega, pravim, kot žudežen fluid prešlo otroku in mladostniku v dušo ter se v njej uveljavljalo kot živa sila, kot oblikujoča moč. Le v tako urejeni šoli se bosta učenec in učenka naučila samostojno misliti in dejstvovati, kar današnji dan vsepovsod življenje zahteva od človeka.

Tako pa smo se, če prav tolmačim znamenja na šolskem nebu, že tik približali stanju, o katerem se bo dalo takole reči: Šolski uspeh in neuspeh zavisi od tega, koliko občne inteligentnosti prinaša učenec s seboj, kako mu jo šola razvija, in pa — kako ga v tem razvoju pospešujejo ali ovirajo okoliščine, v katerih živi

(Konec.)

Odredba glede nadzorstva nad napravami in obratovanjem ljubljanskega tramvajskega podjetja

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednje naredbe:

Člen 1. Naprave in obratovanje mestnega tramvaja v Ljubljani se podreja nadzorstvu Visokega komisariata, ki ga izvršuje po uradu za civilno motorizacijo skladno s predpisi iz te naredbe.

Člen 2. Ravnatelj tramvajskega podjetja mora biti tehnik, prednostno inženir, ki je po volji Visokemu komisariatu, pri katerem se mora zaprositi izjava, da ni zadržka za njegovo imenovanje.

Člen 3. Obratovanje podjetja ne sme spreminjati obstoječih naprav, ne postavljati novih brez predhodne odobritve Visokega komisariata.

V ta namen se morajo predložiti uradu za civilno motorizacijo v odobritev zadevni načrti, sestavljeni skladno z navodili, ki jih izda ta urad.

Člen 4. Vse naprave (tiri, nadzemski vodi, objekti itd.) mora vsaj enkrat na leto natančno pregledati tehnična komisija podjetja.

O pregledu je treba primeren čas poprej obvestiti urad za civilno motorizacijo in ustanovo, ki je lastnik ceste (kolikor se tiče objektov vzdolž cest, po katerih je tramvaj spetljan), da se ga moreta udeležiti po svojem odloščanju.

O vsakem pregledu se mora spisati poseben zapisnik, ki ga je vročiti v izvršniku in prepisu uradu za civilno motorizacijo.

Člen 5. Prometna sredstva se ne smejo postavljati v obrat brez pregleda in temu sledeče odobritve urada za civilno motorizacijo.

Za tipe novih vozil je potrebna odobritev Visokega komisariata. V ta namen mora podjetje predložiti uradu za civilno motorizacijo redno kolkovano prošnjo, kateri so priloženi tehnično poročilo in konstrukcijski črtaji v dveh kolkovanih primerkih.

Vozila, ki se na novo pripustijo v obrat, morajo biti opremljena z zavoro na zračni pritisk.

Člen 6. Podjetje mora vozila vsaj enkrat na leto pregledati s posebno pažnjo na sestavne dele za vlako in za zaviranje.

Pri vozilih s to opremo se morajo pregledati in preskusiti na vodni pritisk z ena in pol kratno jakostjo obratnega pritiska zbiralniki stisnjene zraka.

Električni material se mora preskusiti glede izolacije posameznih električnih vodov.

Člen 7. Za vozni red je potrebna predhodna odobritev Visokega komisariata. Zadevni predlogi se morajo poslati v treh primerkih uradu za civilno motorizacijo osem dni pred dnevom, ko naj stopijo v veljavo.

Člen 8. Za vsako spremembo vozne tarife, ki je v veljavi na dan objave te naredbe, je potrebna predhodna odobritev Visokega komisariata. Zadevni predlogi se morajo poslati v treh primerkih uradu za civilno motorizacijo, brez čigar odobritve se ne smejo uveljaviti.

Člen 9. Vodilnim osebam podjetja in uslužbenecem se smejo izdati službene izkaznice za vožnjo po vsej ali le po delu tramvajske proge ali omrežja.

Prepovedano je izdajati vozovnice ali izkaznice za prosto vožnjo, razen v primerih, ki so določeni v koncesijski listini in odobreni po Visokem komisariatu. Brezplačna vožnja na tramvajih se mora dovoliti funkcionarjem urada za civilno motorizacijo Visokega komisariata, če imajo posebno legitimacijo.

Brezplačna vožnja se mora nadalje dovoliti častnikom in orgonom javne oborožene sile, ki pripadajo temle zborom: 1. kr. karabinjerjem, 2. kr. finančni straži, 3. prostovoljni milici narodne varnosti, 4. javni varnosti.

Naštetim zborom pripadajoči častniki imajo pravico do neomejenih brezplačnih voženj in zasedi pri tem sedež.

Podčastniki, vojniki in organi pa smejo uporabljati samo stojišča in samo po dva na vsak voz. Častniki in organi, ki se vozijo v civilni obleki, so dolžni na zahtevo pokazati spovednik svojo službeno izkaznico.

Člen 10. Vozni redi in vozne tarife se morajo izvesti za obdobje v vsakem vozu in na tistih postajališčih, ki so primerno opremljena, da se lahko pritrdijo posebne tablice.

Člen 11. Uradniki in uslužbenci morajo biti sposobni za posle, ki naj jih opravljajo in si morajo z vso vno prizadevati, da se obdržijo red, točnost in varnost obrata tudi v primerih, ki jih ne omenjajo pravilniki in navodila.

Vsi, ki imajo opravka z občinstvom, morajo nositi službeno obleko ali imeti vsaj kak poseben znak.

Členi 12 do 16 naštevajo podrobne predpise za usposobljenost tramvajskega tehničnega osebja, predmet izpitov za vozača in listine, ki jih mora predložiti s prošnjo vred vsakdo, ki bi rad postal tramvajski vozač. Urad za civilno motorizacijo odloči, kateri od prijavljenih prosilcev se pripusti k praktičnemu izpitu. Izpitna komisija bo upoštevala tudi navedeno vedenje, vno in zmogljivost kandidatov. Po sprejemu mora uslužbenec še en mesec voziti poskusne vožnje, ko pa je to dobro prešel, dobi od urada za civilno motorizacijo potrebno pooblastilo, nakar mu tramvajska uprava izda posebno legitimacijo. Tramvajska uprava mora v enem mesecu po uveljavitvi te uredbe predložiti uradu za civilno motorizacijo seznam vsega osebja, obenem pa tudi službeno pragmatiko ter pravilnik o vzdrževanju prog in o tramvajem obratovanju. Končno vsebuje uredba določila glede uvedbe preiskav proti uslužbenecem, ki bi povzročili kakšne nesreče. Zadnji člen določa, da je obratni ravnatelj tramvajskega podjetja dolžan skrbeti, da se bodo izvajale vse odredbe pričujoče uredbe.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Določila za skrbniška pooblastila nemških izselnikov

Člen 1. Izvzemši primere, ko je izselnik izdal ali izda drugi osebi posebno pooblastilo, ki je po zakonu veljavno za odsvajevanje imovine, gre pravica pogajanja v njegovem imenu in na njegov račun o prenosu nepremičnin in njih pritlikln kakor tudi premičnin, vstevši živino in orodje, kakor tudi stvarnih pravic in drugih zemljiškoknjižnih pravic kot posebne skrbniško nemškemu delegatu za izselitev, ki ima pravico prenesti to pooblastilo.

Člen 2. Izselnik, ki je že imenovan ali ki hoče imenovati drugega pooblaščenca mimo nemškega delegata za izselitev, mora v 15 dneh od uveljavitve te naredbe položiti pri Visokem komisariatu zadevno, predpisano overjeno pooblastilo.

Enaka obveznost velja za pooblaščenca, ki ga je izselnik že imenoval.

Če se v zgoraj navedenem roku položba ne opravi, je dispozicijska pravica nemškega delegata za izselitev iz prednjega člena 1. glede imetja in pravic izselnikov, naj so kakršne koli narave, zaključna in nepreklicna.

Člen 3. Zemljiškoknjižni uradi ne smejo dovoliti zemljiškoknjižnih vpisov na nepremičnine ali pravice, pripadajoče izselnikom, če spisa ni podpisal nemški delegat za izselitev ali njegov namestnik.

Če je podpisal spis upravičenec ali pa posebni pooblaščenec iz člena 1., so zadevni vpisi nedopustni, če spisa ne sopodpiše tudi nemški delegat za izselitev ali njegov namestnik.

Člen 4. Vse zemljiškoknjižne sklope o vpisih v zemljiško knjigo, ki se nanašajo na imovino izselnikov, morajo priobčiti zemljiškoknjižni uradi, razen osebam, naštetim v zemljiškoknjižnem zakonu, tudi nemškemu delegatu za izselitev.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Naročajte Slovenski dom!

VISITATE

DALL' 11 AL 27 APRILE LA

FIERA DI MILANO

IL PIU' GRANDE MERCATO D'ITALIA

5500 ESPOSITORI

15 NAZIONI PARTECIPANTI

Informazioni:

DIREZIONE FIERA DI MILANO - MILANO - VIA DOMODOSSOLA

ENTE PROVINCIALE PER IL TURISMO - MILANO

OBIŠČITE

OD 11. DO 27. APRILA

MILANSKI VELESEJEM

NAIVEČJE TRŽIŠČE V ITALIJI

5500 RAZSTAVLJALCEV

15 NARODNOSTI

Pojasnila:

KONEC GREENEJE V

S. S. van Dine

KRIMINALNI ROMAN

86

Pred kaminom, ki je bil ob sredini stene, je ležalo truplo umorjenege Rexa Greeneja. Njegova leva dlan je bila stegnjena, desna pa se je zdelala, kakor da bi krčevito stiskala neki predmet, ki ga ni bilo videti. Iz glave, ki je bila nalahno nagnjena vstran, se je cedil curek krvi. Heath je mrtvega Rexa nekaj minut pozorno ogledoval.

Vance je začudeno strmel v mrtveca.

Markham, ali opazite nekaj nenavadnega in nerazumljivega? Fant je bil zadet od spredaj, iz neposredne bližine. To se vidi iz tega, da se na njegovem obrazu še vedno pozna učinek smodnika. Vendar pa je njegov obraz miren in naraven. Nobenega znamenja kakšnega nenadnega začudenja ali strahu ni na njem. Obraz je miren in nič posebnega ne izraža. To je nekaj neverjetnega, kajti Rex je moral videti orožje in napadalca.

To sem opazil tudi jaz,« je pripomnil Heath. »in je res zelo čudno. Zadel ga je krogla kalibra 32, je tako? Tako je,« je pritrdil Von Blon.

Morda je bil ustreljen z istim samokresom kot Julija in Chester.

Z istim orožjem,« je ponovil Vance zamisljeno in si vzel novo cigareto, in isti morilec.

Toda, kakaj ob belem dnevu, ko so bila vrata odprta in je skozi nje hodila ven in noter služinčad? Zakaj morilec ni rajši počakal noči? Zakaj je po nepotrebnem tvegaj?

Spomnim se, da je Rex nameraval iti od doma in priti v moj urad, da mi nekaj pove...« je pripomnil Markham.

Toda, kdo je mogel vedeti vnaprej? Bil je ustreljen deset minut potem, ko ste mu telefonirali Oprostite, gospod doktor, koliko telefonskih aparatov pa je v hiši?

Trije, mislim. Eden v sobi gospe Greenejeve, drugi v Sibilini sobi, tretji pa v pritličju. Sobotni telefoni nimajo neposredne zveze iz hiše.

V hiši je telefonska centrala,« je razložil Heath. »Po tem takem lahko vsak prisluškuje pogovorom.«

Nenadno je pokleknil čisto blizu k mrtvecu in mu skušal razkleniti prste.

S Hrvaškega

Na oglih nekaterih zagrebških ulic je od nedavnega prepovedano dati avtomobilom kakršne koli znake s sirenam in ostalimi hupami. Kdor se bo pregrešil zoper to odredbo zagrebške policije, bo strogo kaznovan.

Kdor ne bo na Hrvaškem to leto obdelal zemlje, kakor je treba in izbral vsak pedeni zemljica, mu jo bo oblast odvzela in jo dala delavoljnim v zakup za dobo od 1 do 4 let.

Na zagrebškem magistratu je bila pred kratkim širša seja, na kateri so razpravljali o nabavi premoga za Zagreb. Prišli so do nekaterih zadovoljivih zaključkov.

Hrvaška združba za pridelovanje olja se zdaj zelo zavzema za to, da bi letos vsadili čim več sončnic, kajti za prašice bo to zdaj najbolj izdatna hrana, ko bodo koruzo morali dati kot hranivo ljudem.

Na bodočem milanskem velesejnu bo razstavila tudi Hrvaška. Imela bo poseben paviljon, v katerem bo prikazano vse gospodarsko življenje mlade in neodvisne hrvaške države.

V hrvaškem službenem listu je izšla zelo stroga naredba, ki predvideva ostre kazni proti tistim, ki bi z nedovoljenimi sredstvi ribarili v morju. Predvsem bodo strogo kaznovali tiste »ribiče«, ki bi ribji rod zastrupljali ali uničevali z dinamitnimi patronami.

Malo pred velikonočnimi prazniki je bilo končano drugo zasedanje hrvaško-nemškega gospodarskega odbora. To je bil le dopolnilni dogovor k že sklenjenemu trgovskemu sporazumu med obema državama.

S posebno Poglavnikovo zakonsko odredbo je bila zdaj osnovana hrvaška pravoslavna cerkev. Cerkev bo avtokefalna na področju Nezavisne Hrvaške Države. Ustrojstvo in delokrog je bil odobren od samega Poglavnika.

Uničena komunistična tolpa. V Zagrebu je bilo nedavno objavljeno sledeče uradno obvestilo: Po začetku vojnega spopada med Nemčijo in Rusijo se je začelo posebno gibanje med komunisti iz bivše Jugoslavije. Njihovo središče je bil Srem. Ugotovilo se je, da je bilo vodstvo tega gibanja v Novem Sadu, kjer so se posamezne komunistične skupine zbiralce pod bivo Jugoslavijo. Prvi cilj komunistov je bil, da bi osvobodili svoje zaprte tovariše v kaznični Sremski Mitrovici in jih potem spravili v Srbijo. Glavna središča komunistov so bila v Sremski Mitrovici, Stari Pazovi in Kumi. Voditelj teh partizanov je bil pravoslavac Simo Relić, ki sta mu pomagala dva osnovnošolska učitelja. Njihovi pristaši so bili razdeljeni v dve bojni skupini, med katerima je bilo tudi dosta navadnih zločincev in drugih kriminalnih tipov. Ti dve skupni sta začeli delovati s sabotažami in proti raznim vojnim objektom že lani. Njihov glavni stan pa je bil na Fruški Gori. Med zimo so komunisti razvili obsežno propagando z letaki, izdanimi v Užicah in Novem Sadu. V začetku marca so začeli partizani napadati ljudi in od njih zahtevati hrano, obenem pa zbrali vse svoje sile v gozdovih Fruške Gore. Toda hrvaške oblasti so kmalu začele z akcijo proti tem tolpam in je prišlo na več krajih do ostrih spopadov. Pri tem so imeli komunisti sledeče izgube: 77 mrtvih, 60 ranjenih, 53 jih je bilo ujetih. Ostali komunisti so se razbežali na vse vetrove. Razen tega so pri njih dobili radijsko oddajno in sprejemno postajo angleškega izvora.

Z uničenjem komunističnega gnezda je prenehal tudi vsakršno zločinsko delovanje v tistih krajih, pravtako pa so hrvaške oblasti prijele mnoge druge soodgovorne ljudi, katere so dobili v seznanjih, zaplenjenih pri ujetih ali ubitih partizanih.

Nestalno aprilsko vreme

Mnogi godrnjajo in kritizirajo, da nas je letos 40 mučenikov pustilo na cedilo, ko so nam prvi dan obljubovali nekako lepo in prijetno vreme s soncem in skoraj brez dežja. Na videz je res tako! Doslej zaznamujemo od 10. marca naprej že lepo število deževnih, celo snežnih in meglenih dni. Letošnji april je posebno vremensko nestalen kot že kmalu ne tako. Spreminja vreme od ure do ure, saj tudi ne bi bil april, ko je druga leta bogat na dežju in prinaša včasih tudi pomladanske prve povodnji.

Letos vse kaže, da se Barjanom ni bati ta mesec kakih hušjih povodnji, ki bi jim napravile delno škodo na njivah in travnikih. Ljubljaniča sicer ob deževju počasi narašča, toda izvedena regulacija njene struge v mestu je napravila, da ni hušjih povodnji in da se visoka voda hitro odteka, ko sta popolnoma odprti zatvornici na Spici in v Gruberjevem prekopu.

Včeraj se je vreme zelo menjavalo. Tudi danes bo prav tako. Je pa bilo davi zelo južno in toplo! Temperatura je visoka. Včeraj je bila najnižja jutranja temperatura +2,4°C, a danes je dosegla že rekord v tej pomladi. Toplomer je davi kazal prav visoko temperaturo, kar +8,8°C. Včerajšnja najvišja dnevna temperatura pa je bila dosežena v mestu do +15 stopinj C. Barometer je davi dosegel 763,5 mm in je ob večerj padel za dober milimeter.

Vse je zeleni. Rahej dež, ko nato posije sonce, je dobrodošel vsemu rastlinju in drevju. Travniki lepo zelene, zeleni so postali vrtovi. Drevje brsti. Ponekod je španski bezej že razvil prve svoje zelene liste.

Prazna je,« je sporočil, ko se je nekam potrl čez dobro minuto spet vrnil.

»Ne izgubite vsega upanja zaradi tega,« je izginila tista peklenska skica,« ga je tolažil Vance. »Ne verjamem, da bi nam bila kaj dosti pomagala. Če se Rex ne bi bil tako hitro poslovil od tega sveta, bi nam bil morda lahko pomagal razvozlati to kruto uganiko...« njegov pogled je blodil po sobi: »in morda je je on tudi že rešil...«

Boljšje bo, če gremo v salon in počakamo doktorja Doremusa in moze z Osrednjega urada. Nimamo tu nič več početi,« je končal Markham nestrpno.

Heath si je med potjo hotel na hitro malo ogledati Adino sobo. Vrata na balkon so bila priprta in veter se je poigraval z zelenimi zavesami. Nekaj mokrih stopinj se je jasno razločilo na preprogi Heath si jih je pozorno ogledal, potem pa spet zaprl vrata za seboj in dejal:

»Nekdo je prišel z balkona v sobo v čevlji, ki mu jih je sneg razmočil, pa je potem pozabil za seboj zapreti vrata.«

Nismo dolgo sedeli v dvorani, ko je Sproot že pripeljal Snitkina in Burkeja.

»No, Burke, ni nobenega sledu na obzidju?«

»Ne, prav nobenega, gospod narednik. Vsega sem si natančno ogledal. Kdor bi hotel čezeti, bi moral imeti peroti.«

Začasna razdelitev okoliša mlekarne »Drama«

Ljubljana, 8. aprila.

Prehranjevalni zavod Visokega Komisariata objavlja:

Ker je mlekarne »Drama«, Erjavčeva cesta 2, zaradi oblastvene odredbe za dobo 30 dni zaprta, se okoliš te mlekarne za to dobo takole razdeli:

K mlekarni Turk Ivanka, Tržaška cesta 6, se priključijo:

Ažbetova, Cesta na Rožnik, Cesta v Rožno dolino do Strekleve, Drenikov vrh, Pot na Rožnik, Svetčeva, Streklejeva, Skrabčeva, Rutarjeva, Pot na Drenikov vrh in Levstikova od začetka do Vrtače.

K mlekarni Babič Aoljiza, Gregorčičeva 4, se priključijo:

Gradišče in Gregorčičeva od Gradišča do konca.

K mlekarni Korelec Marija, Mussolinijev (prej Kongresni) trg se priključijo:

Vikt. Emanuela od Bleiweisove do Puharjeve, Erjavčeva in Turnograjska.

K mlekarni Rajnar Jožefa, Boršnikov trg 1, se priključijo:

Igriška ulica.

Nabavne knjižice za mleko, ki so bile strankam izdane na mlekarne »Drama«, veljajo za dobo 30 dni za nakup mleka v zgoraj omenjenih mlekah. Stranke iz rajona mlekarne »Drama«, ki knjižice še niso dvignile, naj jih čimprej dvignejo.

Koledar

Danes, sredo 8. aprila: Dionizij.

Cetrtek, 9. aprila: Marija Kl.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta št. 10; mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Komorni duo, ki ga sestavljata pianist Dallapiccola in violinist Materassi, bo koncertiral v Ljubljani prihodnji ponedeljek, dne 13. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Oba umetnika sta odlična v svoji stroki in na svojem prvem koncertu v Ljubljani bosta izvajala dela Tartinija, Ravela, Stravinskega in Brahmsa. Na koncert opozarjamo že danes. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

Nov Shakespear v slovenskem prevodu. V maju izide pri Slovenski Matici Shakespearov »Vihar« v prevodu Otona Zupanciča kot 3. zvezek zbirke Vezana beseda, v kateri sta izšla že Shakespearova »Romeo in Julija« in Sofoklejeva »Edip kralj« in »Antigona«. Kartoniran izvod bo stal za naročnike, ki se prijavijo do konca aprila, 20 lir, v platno vezan izvod 26 lir. »Vihar« velja za zadnje Shakespearovo delo, s katerim se je mojster poslovlj od sveta in umetnosti, in spada med njegova najpopolnejša dela.

Pri zadnjem pregledu vodomerov so uslužbenici mestnega vodovoda po nekaterih hišah ugotovili še vedno precejšnjo porabo vode. Zato mestni vodovod urad ozorjajo vse hišne posestnike, ki imajo posebno po stranišnih števcih še vedno zaradi zime in mraza iztoke regulirane, naj jih takoj pregledajo in zapro, ker bo sicer gotovo nastala večja poraba vode, ki jo bodo morali plačati posebej.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Sreda, 8. aprila ob 17.30: »Konto X«. Red A. Cetrtek, 9. aprila ob 17.30: »Ifigenija«. Red B. Petek, 10. aprila, ob 17.30: »Konto X«. Izven.

Opera:

Sreda, 8. aprila ob 16.30: »Faust«. Red Sreda. Cetrtek, 9. aprila ob 16.30: »Evgenij Onjegin«. Red Cetrtek.

Cetrtek, 10. aprila ob 15.30: »Indija Koromandija«. Mladinska opereta. Izven. Znižane cene od 15 lir navzgor.

Abonenti reda A bodo imeli v sredo predstavo Bernauerjeve in Oesterjeve tridejanske veselice: »Konto X«. Dejanje se odigrava po svetovni vojni v obubožni plemenitaški rodbini, ki živi zelo dobro na račun skrivnostnega konti, ne da bi vedela, da živi preko svojih razmer. Glavna vloga v igri je pisarniški vodja Srakoper, ki ima vodilno komično vlogo. Režiser: Milan Košič.

Otroci, ki so sodelovali lani pri uprizoritvi Bizetove opere »Carmen«, naj se javijo v cetrtek ob 11 dopoldne v Operi.

Razen tega naj pridejo ob istem času tudi tisti otroci, ki nastopajo v Leharjevi mladinski opereti »Indija Koromandija«.

»Nikar ne mislite, da boste našli skrivnostna znamenja, gospod narednik: če je bil Rex umorjen zato, ker je tako molčal, potem je tisti listek gotovo izginil. Če je kdo prisluškoval telefonskemu razgovoru, je moral slišati tudi tisto o zapečatenem ovitku.«

»Bojim se, da imate prav, toda hočem se prepričati.«

Narednik je stikal pod truplom in natančno prebrskal tudi žepe, našel pa ni nič, kar bi se dalo primerjati z modrim ovitkom, ki ga je bila omenjala Ada.

»Ni ga več,« je dejal in spet vstal. Zazdelo pa se je, da mu je šinila v glavo neka druga misel. Odhitel je k stopnicam in poklical Sproota. »Kje je hišni poštni predaleček?«

»Ne razumem dobro, kaj hočete reči,« je odgovoril Sproot, ne da bi narednikove besede naredile nanj kakršen koli vtis. »Zunaj pred vrati je poštni predal, ste tega mislili?«

»Ah, kaj! prav dobro veste, da nimam v mislih tega predala. Vedeti hočem, kje je tisti posebni, zasebni predaleček, tu v hiši.«

Morda mislite na majhno srebrno kaseto, ki stoji na mizi na hodniku, kjer se zbira pošta za ven,«

»Vi, pa tista srebrna kasetka,« ga je zavrnil narednik. »No, pa pojdite dol in mi prinesite vsa pisma, ki jih najdete. Ne! Počakajte! Grem tudi jaz sam.« Prijel je Sproota za roko in odšel z njim.

»Prazna je,« je sporočil, ko se je nekam potrl čez dobro minuto spet vrnil.

»Ne izgubite vsega upanja zaradi tega,« je izginila tista peklenska skica,« ga je tolažil Vance. »Ne verjamem, da bi nam bila kaj dosti pomagala. Če se Rex ne bi bil tako hitro poslovil od tega sveta, bi nam bil morda lahko pomagal razvozlati to kruto uganiko...« njegov pogled je blodil po sobi: »in morda je je on tudi že rešil...«

Boljšje bo, če gremo v salon in počakamo doktorja Doremusa in moze z Osrednjega urada. Nimamo tu nič več početi,« je končal Markham nestrpno.

Heath si je med potjo hotel na hitro malo ogledati Adino sobo. Vrata na balkon so bila priprta in veter se je poigraval z zelenimi zavesami. Nekaj mokrih stopinj se je jasno razločilo na preprogi Heath si jih je pozorno ogledal, potem pa spet zaprl vrata za seboj in dejal:

»Nekdo je prišel z balkona v sobo v čevlji, ki mu jih je sneg razmočil, pa je potem pozabil za seboj zapreti vrata.«

Nismo dolgo sedeli v dvorani, ko je Sproot že pripeljal Snitkina in Burkeja.

»No, Burke, ni nobenega sledu na obzidju?«

»Ne, prav nobenega, gospod narednik. Vsega sem si natančno ogledal. Kdor bi hotel čezeti, bi moral imeti peroti.«

»In vi, Snitkin?«

»Jaz pa vam prinašam zanimivo beležko,« je vzkliznil zmagozlasno Snitkin. »Nekdo je šel danes dopoldne po deveti uri po zunanji stopnicah. Biti je moralo to takoj potem, ko je nehala snežiti. Stopinje so prav takšne kot tiste, ki smo jih našli prejšnjikrat.«

»In odkod drže?«

»Vrag vedi! Začenjajo se pri stopnišču spodaj ob vratih, ker je bila pot med mrazstajni vrati v obzidju in hišnimi pometena.«

»Kaj sem hotel reči!« je dejal Heath z globokim glasom. »Drže stopinje v eno samo smer?«

»Da, gospod, tisti človek se ni več vrnil.«

»To se pravi, da naj bi bil prišel po stopnicah, odprl vrata in potem izginil. Lep primer, zares lep!«

»Lahko je šel skozi glavna vrata,« je izrazil svoj pomislek Markham.

Narednik se je namrdnil in poklical Sproota.

»Povejte mi,« mu je velel, »po katerih stopnicah ste hiteli gor, ko ste zaslišali strel?«

»Po stopnicah za služinčad, gospod.«

»Po tem takem niste mogli videti, če je morda kdo istočasno šel po glavnih stopnicah navzdol?«

»Gotovo ne, gospod.«

»Torej, dobro.«

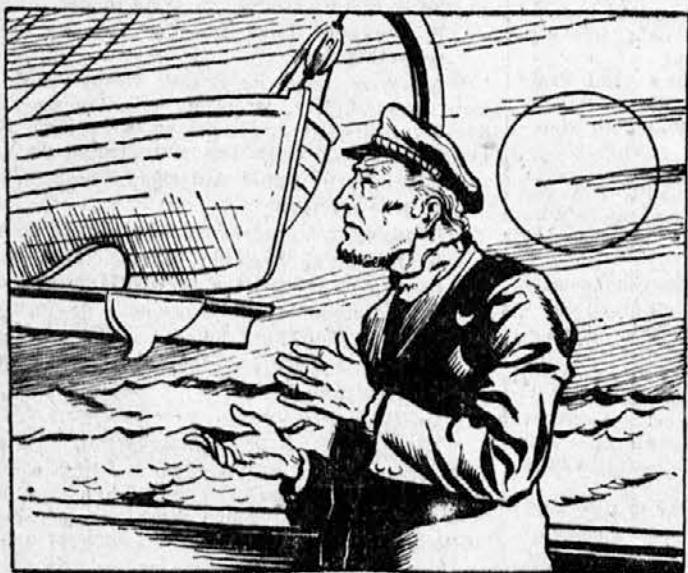
Sproot se je priklonil in se vrnil na svoje straženje k vratom.

Andrejčkov
Jože

Žalost in veselje

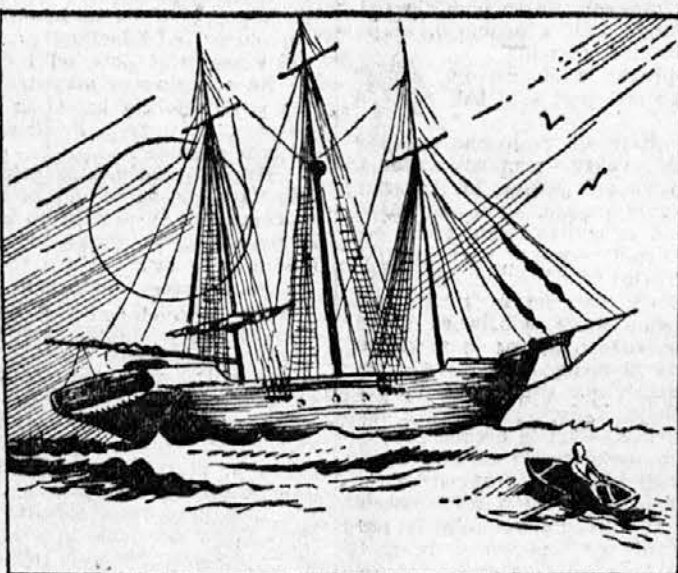
Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

523.

»Počakajmo še do jutri zjutraj,« je dejal stari krmar mornarjem, ko so mu povedali, kako in kaj. »Če do takrat ne bo nič, sem prepričan, da sta naša človeka v rokah malajskih razbojnikov, ki hočejo za njih dobiti odkupnino. Jutri pa pojdemo tja in bomo otok preiskali.«

524.

»Lastavica« se je zasedrila blizu kraja in straže so ves dan in tudi zvečer opazovale obrežje. Ko so pa šli spat, je pa straža sporočila, da se bliža ladji neznan čoln. Krmar in Aleš sta planila na krov ter vprašala, kdo je. »Nesrečen popolnik« je bil odgovor iz čolna.

525.

Ko je oni iz čolna zlezel na ladjo, so ga moči popustile, da se je zgrudil. Šele čez čas je začel praviti, da prihaja iz Južne Amerike, kjer je prodal imetje in hotel z mladim špancem na Manilo. A španska ladja se je ob otoku razlila, da je rešil samo golo življenje.

»Bombardiranje« urana

Deset uranovih atomov skriva v sebi silo, ki bi lahko gnala veliko čezoceansko ladjo petkrat okrog zemlje!

Berlin, aprila. (CE. Med najzanimivejše poskuse, ki jih v zadnjem času delajo v berlinskem Zavodu za fiziko in kemijo, v »Zavodu cesarja Viljema«, spadajo brez dvoma poskusi z »bombardiranjem atomov«. Gre pri tem v prvi vrsti za razbijanje uranovih atomov s tako imenovanimi nevtroni.

Postopek je tako zamotan, da ga tu ne moremo podrobno razlagati. Vendar ne bo odveč, če pri tej priliki omenimo, da nevtroni s tem, da prodrejo v atomsko jedro, atom razbijajo na dva ali več kosov, ki jih je seveda mogoče videti samo z drobnogledom.

Ravnatelj omenjenega zavoda, prof. Hahn, je pred nedavnim ugotovil, da se uranov atom, če ga tako »bombardiramo«, ne samo razdeli na dva popolnoma enaka dela, pač pa, da pri tem nastane tudi nekaj manjših drobcev, tako imenovanih nevtronov, ki potem lahko spet sami razbijajo nove uranove atome. Ti učinki so torej čisto povezani med seboj, in se odigravajo kot bi se začele podirati kroglice... če se smemo tako izraziti. Vselej, kadar se razbije kak uranov atom, se razvija sila, ki je enaka 200 milijonov voltov. Če hočemo ustaviti to sprostitveno ogromno silo in ves postopek »zavrti« ter preprečiti naglo eksplozijo, ki nastane že po sto.

milijoninki sekunde, moramo na uran priliti vode. Logična posledica prof. Hahnovega odkritja je, da bo s pomočjo bombardiranja atomov v bližnji bodočnosti možno izkoristiti in pravilno vrednotiti ogromno silo, ki se pri tem postopku razvija.

Svojčas je pisatelj Hans Dominik, ki bi ga lahko imenovali nekakega »nemškega Julesa Vernea« v svojem fantastičnem romanu »Atomska teža 500« popisal, kako bodo v električni centrali, kakršne bo prinesla bodočnost, segrevali kotel tako, da bodo v ta namen uporabljali majhno kroglico, ki bo vsebovala nov kemični preparat. Ta Dominikova domiselica utegne postati nekega dne resnica, kakor kažejo zadnje ugotovitve prof. Hahna. Teoretično bi bilo možno že samo z desetimi uranovimi »bombardiranimi« atomi proizvesti tolikšno energijo, da bi lahko gnala čezoceansko ladjo petkrat okoli zemlje!

Bombardiranje uranovih atomov pa bi lahko izkoristili tudi v ta namen, da bi silo, ki pri tem nastane, uporabili kot nadomestek za pogonsko sredstvo pri avtomobilih, poleg tega pa bi bilo mogoče električno energijo nadomestiti na najrazličnejših poljih, na polju tehnike, industrije, prometa in tako dalje.

Mobilizacija francoskega kmetijstva

Če je bilo kljub vsem težavam le mogoče rešiti vsaj nekaj pridelka, je to zasluga nemških vojaških oblasti

Čeprav je podnebje v Franciji zelo ugodno za poljedelstvo, na drugi strani pa tudi zemlja sama izredno rodovitna, vendar Francozi do zdaj tega še niso tako izkoristili, kot bi lahko. Tudi v prejšnjih mirnih časih bi bili lahko pridelali na poljih dosti več, a zdi se, da so se brigali vse preveč za druge, dosti manj bistvene in pametne stvari. Zato pa jih je usoda tudi privedla tako daleč.

Danes pa je položaj glede poljedelstva v Franciji dokaj drugačen kot pa je bil pred vojno. Posledice vojne in gospodarske zapore nalagajo francoskemu kmetu dolžnost, da skuša na zemlji, ki jo obdeluje, čimveč pridelati. Pa ne samo to. Rečemo lahko tudi — piše nemški poročevalec iz Pariza — da bo v bodočem gospodarskem ustroju Evrope imelo francosko poljedelstvo zelo pomembno nalogo ter bo lahko dalo velik prispevek gospodarski samo-otojnosti Evrope. Odveč pa bi bilo poudarjati — nadaljuje omenjeni poročevalec — da je ob sedanjih okoliščinah popolna mobilizacija vseh poljedelskih rezerv, s katerimi Francija razpolaga, izred-

no težavna, to pa spričo posledic in škode, ki jo je vojna povsod prizadejala precej občutno.

Po skrajno slabem pridelku leta 1940, je francoska poljedelska politika napela vse svoje sile, da bi dosegla glede proizvodnje vsaj tisto višino, na kateri je bila pred vojno. Tako se je posrečilo znatno razširiti področje obdelane zemlje, zlasti v primeri s prejšnjim letom. V veliki meri so preprečili, da bi tudi v prvem letu po tako nesrečno končani vojni Francija pridelala prav tako malo kot v vojnem letu. Pozabiti ne smemo, da leta 1940 kar po več mesecev ni bilo v številnih francoskih kmetijskih posevkih žive duše in da zato tudi zemlja ni bila niti malo obdelana. Ogromno število glav živine je bilo izgubljene, številna kmečka posvetja so bila uničena in poljski pridelek v tem letu je šel po zlu.

Če je bilo kljub temu le mogoče rešiti vsaj nekaj pridelka, je to zasluga nemških vojaških oblasti, ki so dale francoskemu kmetijstvu na razpolago ljudi, živino, stroje in orodje. Da je francosko poljedelstvo znova oživele in storilo celo velik korak

naprej, — nadaljuje nemški poročevalec iz Pariza — se je treba v prvi vrsti zahvaliti skupnim prizadevanjem, do katerih je prišlo na podlagi sporazuma med francoskimi in nemškimi oblastmi. Uspeh se je pokazal že prvo leto 1940. Seveda lani še ni bilo mogoče doseči tiste stopnje, na kateri je bilo francosko kmetijstvo v letih pred vojno.

Dodajda so šla vsa prizadevanja v glavnem za tem, da se obdeli čimveč zemlje in čimbolj temeljito ter da se pridelava v prvi vrsti čimveč žita. Toda takšna prizadevanja so še vedno nezadostna. Treba bo storiti še dosti več. Ozirati se je treba na bodočnost, ko naj se francosko poljedelstvo načrtno uredi, da bo lahko opravljalo svoje velike bodoče naloge in svoje poslanstvo v nanovo preurejeni Evropi.

Francoskega kmeta bo treba vzgojiti in strokovno izšolati

da bo pravi večak na vseh poljih sodobnega kmetijstva, na drugi strani pa je francoskemu poljedelstvu treba dati na razpolago vse potrebne pripomočke, stroje in orodje, da bo svoji bodoči veliki nalogi res lahko tudi kos.

V prvi vrsti bo treba gledati na to, da bo na razpolago dovolj umetnih gnojil. Zanimiva je v tem oziru primerjava z Nemčijo. V Franciji porabijo na vsak hektar obdelane zemlje le približno tretjino ali celo samo četrtino tistega umetnega gnojila, kot v Nemčiji. V Franciji manjka tudi ljudi, ki bi na kmetijskih delih, pa tudi kmetijskih strojev še daleč ni toliko, kot bi jih bilo treba. To so težave, ki jih ni mogoče kar tako premagati. Za zdaj skušajo na Francoskem dvigniti kmetijsko proizvodnjo še s pomankljivimi sredstvi in napravami.

Na drugi strani pa je razveseljejo dejstvo

da so se cene poljskim pridelkom občutno zboljšale. Francoski poljedelci vidajo v tem dvigavanju cen svojimi pridelkom poročstvo, da bo njihovo delo primer- no plačano in se bo spričo tega tudi vsak pri svojem delu na polju bolj potrudil, s čimer se bo kmetijska proizvodnja še bolj in stalno dvigala.

V razne francoske kraje so poslali še številne nemške kmetijske strokovnjake, ki predavajo francoskim kmetom, kako je mogoče pridelati s pametnim obdelovanjem zemlje čimveč, pri čemer pa je treba izkoristiti tudi vse dosedanje izkušnje, ki sta si jih pridobili tehnika in znanost tudi na tem polju.

Afrika ima 70.750 km železnice

Po podatkih, ki jih navaja neko poročilo iz Zeneve, so vse železnice, kolikor jih je zdaj v Afriki, dolge skupno 70.750 km. Približno 40.000 km je dolg tisti osek capetownske železnice, čigar širina tira znaša 1.067 m. 16.000 km te železnice je ozkotirne (širina med obema tiroma znaša komaj 1 me-

ter), in le na 9.000 km dolgem odseku je ta železnica normalnotirna. Lokomotive kurijo baje z lesom, ker da manjka premoga. V bodočnosti bod tudi afriške železnice skoraj gotovo skušali elektrificirati. Celotni dohodki afriških železnic so znašali nad 14 milijonov funtsterlingov. Vidi se — končuje svoje poročilo dopisnik »CE« — da je na tem polju v Afriki še dosti dela

Kapljica »Oporto« išče novih kupcev

Znano je, da je vino »Oporto« ena glavnih stvari, ki jih izvažata Portugalska, oziroma jih je vsaj izvažala pred sedanjo vojno. Prineslo ji je lep denar, poleg tega pa tudi sloves mestu, po katerem se to vino imenuje. »Oporto« pozna menda res ves svet.

Sedanja vojna pa je občutno prizadela tudi trgovino s to dobro portugalsko kapljico. Nujno se je moral zmanjšati izvoz, ker so se glavne pomorske ceste, po katerih je prej »tekla« »Oporto«, zaprle. Leta 1940 se je izvoz tega vina sukal še okrog 32 milijonov litrov, naslednje leto, t. j. lani pa je postal kar štirikrat manjši, komaj 8,5 milijona litrov.

Glavni kupec oporkega vina je bila prej Anglija. Predlanskim ga je uvozila še 24 milijonov litrov. Lani pa je ta angleški uvoz padel že na 1,2 milijona litrov. V Francijo je šlo leta 1940 približno 2,6 milijona litrov »Oporta«, lani pa samo še 416.000 litrov. Izvoz portugalskega vina v Združene države je zadnje leto tudi silno skrčil, oziroma v zadnjem času sploh ustavil. Leta 1940 je šlo v ameriške Združene države 693.000 litrov »Oporta«, lani pa se je izvoz nenadno precej dvignil in so tega portugalskega vina izvozili tja že 2,2 milijona litrov. Zdaj pa je, kakor rečeno, izvoz v Ameriko čisto ustavljen.

Spričo dejstva, da vina ni mogoče neovirano spraviti na svetovni trg, kakor je bilo to v prejšnjih, mirnih časih, je razumljivo, da se morajo portugalski vinogradniki boriti z velikimi težavami. Vendar pa se zdi, da bo tudi to vprašanje, s katerim se morajo Portugalci boriti zaradi sedanje vojne, čeprav divja daleč od meja evropske Portugalske, na nek način že rešeno, kajti vso pozornost mu je posvetila tudi portugalska vlada, ki skuša najti nadomestilo za prejšnji trg, oziroma dobiti nove kupce, takšne, da bo pot do njih ne le odprta, pač pa tudi varna in zanesljiva.

Sliko presv. Srca Jezusovega v vsako slovensko hišo! Kupite jo, stane le 3 lire!

J. RENARD

ROMAN GRDEGA OTROKA

»Feliks: »Odstopam to čast Korenčku. Kar naj on začne! Gospod Lepic: »Feliks, to je lepo od tebe. Tega ti ne bom pozabil.«

Gospod Lepic obesi puško Korenčku na ramo.

Gospod Lepic: »Pojdita, otroka, zabavajta se in se ne kregajta.«

Korenček: »Gre pes z nama?«

Gospod Lepic: »Ni potrebno. Bosta rajši vidva izmenoma za psa. Sicer pa lovci, kakršna sta vidva, ne ranjajo divjačine, ubijajo jo s prvim strelom.«

Korenček in starejši brat Feliks odideta. Obledela sta kakor vsak dan. Zal jima je, da nimata škornjev, toda gospod Lepic jima je dejal, da jih pravi lovci zaničujejo. Hlače pravega lovca se vihajo pod pete. Nikoli jih lovcev ne zavijne navzgor. Tako hodi po blatu in po zoranih njivah in škornji se narede kmalu sami, segajo do kolen, so trdni in naravni. Služkinji je naročeno, naj jih spoštuje.

»Mislim, da se ne boš vrnil praznih rok,« pravi brat Feliks. »Trdno upam, da ne,« de Korenček.

Jermen ga žuli na mestu, kjer naj bi bila rama, zato bi se puške rad znebil.

»Ej,« pravi brat Feliks, »pustim ti jo, da jo nosiš, kolikor te je volja.«

»Moj brat si,« pravi Korenček.

Ko vzleti jata vrabcev, se ustavi in pomiga Feliksu, naj se ne gane. Jata se spreletava od ene žive meje na drugo. Z ukrivljenim hrbtom se oba lovca neslišno bližata, kakor bi vrabci

dremali. Jata ni pri miru, vrečče se spusti drugam. Oba lovca se zvrnata. Feliks preklinja, Korenček je videti manj nestrpen, čeprav tudi njemu bije srce. Boji se trenutka, bo bo moral dokazati svojo spretnost.

Če bi zgrešil! Vsaka zamuda mu je v olajšanje.

To pot pa se zdi, da bodo vrabci počakali.

Feliks: »Ne streljaj, predaleč si.«

Korenček: »Misliš?«

Feliks: »Hudimana! Če takole čepiš, te zavede. Misliš si, da jih imaš pred nosom, pa si le prav daleč.«

In Feliks stopi iz skričališča, da dokaže, da ima prav. Vrabci prestrašeni odlete.

Eden pa le ostane na koncu veje, ki se upogiblje in ga ziblje. Privzdiguje repke, obrača glavo, ponuja trebušček.

Korenček: »Prav res, da bi tegale lahko ustrelil.«

Feliks: »Umakni se, da vidim. Da, resnično, lepo se je nastavlil. Brž, posodi mi puško.«

In že zija Korenček praznih rok in razočaran: na njegovem mestu, pred njim dvigne Feliks puško k rami, pomeri, sproži — in vrabček pade.

Kakor čarovnija je vse skupaj! Korenček je pravkar še stiskal puško k sebi. Nenadoma jo je izgubil, in zdaj jo ima spet, zakaj brat Feliks mu jo je koj vrnil. In že skoči namesto psa po vrabca in reče:

»Kaj se pa obiraš, treba se je podvzati!«

Korenček: »Pa še kako podvzati!«

Feliks: »Daj no, zdaj pa rilec kuhaš!«

Korenček: »Mojdun, ali naj prepevam?«

Feliks: »Kaj ti pa ni prav? Saj sva dobila vrabca! Pomisli, da bi ga lahko zgrešila!«

Korenček: »Oh, jaz...«

Feliks: »Ti ali jaz, je že vseeno. Jaz sem ga ustrelil še danes, ti boš drugega jutri.«

Korenček: »Ah, jutri...«

Feliks: »Obljubljam ti.«

Korenček: »Saj vem, danes mi obljubljaš.«

Feliks: »Prisegam ti. Si zadovoljen?«

Korenček: »V božjem imenu...! Kaj pa, ko bi koj poskusa drugega vrabca. Preizkusil bi puško.«

Feliks: »Ne, preporno je. Vrniva se, da bo mama lahko tegale pripravila za večerjo. Dam ti ga. Stlač si ga v žep, bedak, in glej, da bo gledal kljun iz njega.«

Oba lovca se vračata domov. Od časa do časa srečata kakkega kmeta, ki ju pozdravi in meni:

»Ej, fanta, pa menda nista počila očeta?«

Korenčku se dobro zdi in pozabi na zamero. Domov prideta spravljena in zmagovita. Komaj ju gospod Lepic zagleda, se začudi:

»Kako, Korenček, ti še nosiš puško? Si jo torej ves čas nosil?«

»Skoraj,« reče Korenček.

Krt.

Korenček naleti na poti na krt, črnega kakor dimnikar. Ko se je zadosti naigrjal z njim, sklene, da ga bo ubil. Spretno ga večkrat zaluča v zrak, da bi padel na kak kamen.

Spočetka je vse, kakor treba.

Ze si je krt polomil noge, prebil glavo, strl hrbtenico in zdi se, da ni trdoživ.

Potem pa Korenček presenečen opazi, da se njegovo poginjanje ustavlja. Zaman ga luča visoko kakor hiša, do neba, zares le ne mara poginiti.

»Presneta reč! Ni še crknil,« pravi.

Zares, na skali, polni krvavih lis, je krt le še breztičen kup, a njegov mastni trebušček se trese kakor žolica in ta drget vzbuja videz življenja.

»Presneta reč!« vpije Korenček, ki ga prijemlje togota. »Ni še crknil!«

Pobere ga, preklinja in spremeni način.

Zaripel v obraz in s solzami v očeh pljuva na krtu in ga trešči z vsemi silami v širokem lučaju ob skalo.